

TÜRKÇE ÖĞRETMENİ ADAYLARININ AİLE KATILIMINA İLİŞKİN TUTUMLARININ İNCELENMESİ*

EXAMINATION OF TURKISH TEACHER CANDIDATES' ATTITUDES TO FAMILY PARTICIPATION

Selvi DEMİR

Doç. Dr.,

Kilis 7 Aralık Üniversitesi

Kilisli Muallim Rifat Eğitim Fakültesi

Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı

slv.demir@gmail.com

Orcid No: 0000-0002-7043-7414

Geliş Tarihi/Received:

24/12/2022

Kabul Tarihi/Accepted:

30/12/2023

e-Yayım/e-Printed:

31/12/2023

Özgün Araştırma Makalesi/Original Research Article

Kaynakça Bilgisi: Demir, S. (2023). Türkçe öğretmen adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarının incelenmesi. *İnformel Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 237-255

Citation Information: Demir, S. (2023). Museums examination of Turkish teacher candidates' attitudes to family participation. *Journal of Research in Informal Environments*, 8(2), 237-255.

* Bu çalışma, 17-18 Aralık 2022 tarihlerinde düzenlenen 3. Uluslararası Hasankeyf Bilimsel Araştırmalar ve İnovasyon Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

ÖZ

Bu araştırmada Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarının belirlenmesi ve çeşitli değişkenlere (cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, anne- baba eğitim düzeyi, aile tipi, anne-baba ebeveynlik türü) göre incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda mevcut araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 akademik yılı güz döneminde Türkiye’deki bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 115 kadın ve 35 erkek olmak üzere 150 Türkçe öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, “Kişisel Bilgi Formu” ve “Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Veri analizinde normallik testi yapılmış, veriler normal dağıldığı için istatistiksel analizlerde parametrik testlerden bağımsız örneklemeler için t-testi, tek yönlü varyans analizi- ANOVA kullanılmıştır. Araştırma sonucunda Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarının yüksek düzeyde olumlu olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarında cinsiyet, yaş, baba eğitim düzeyi ile aile tipi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı saptanmıştır. Bununla birlikte Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarında anne eğitim düzeyi, anne ebeveynlik türü, baba ebeveynlik türü ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılığın olduğu belirlenmiştir. Araştırma neticesinde ulaşılan sonuçlar ilgili alan yazını ışığında tartışılarak değerlendirilmiş ve çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul dışı eğitim, aile katılımı, Türkçe öğretmeni adayları, tutum

ABSTRACT

In this study, it is aimed to decide to attitudes of Turkish teacher candidates to family participation and to examine them according to various variables (gender, age, grade level, parent education level, family type, parenting type). For this purpose, scanning design, which is one of the quantitative research methods, was used in the current research. The study group of the research consists of 150 Turkish teacher candidates, including 115 women and 35 men, studying at a state university in Turkey in the fall semester of the 2022-2023 academic year. The data of the research were collected using the “Personal Information Form” and the “Attitude Scale towards Family Participation”. Since the data show a normal distribution, parametric tests (t-test for independent samples, one-way analysis of variance- ANOVA) were used in statistical analyses. As a result of the research, it was decided that the attitudes of Turkish teacher candidates to family participation were positive at a high level. In addition, it was found that there was no significant difference in the attitudes of teacher candidates towards family participation according to gender, age, father's education level and family type variables. However, it was detected that there is a significant difference in the attitudes of Turkish teacher candidates towards family participation according to the variables of grade level, maternal education level, maternal parenting type and paternal parenting type. The results obtained as a result of the research were discussed and evaluated in the light of the relevant literature and various suggestions were made.

Keywords: Out of school learning; family participation, Turkish teacher candidates, attitude

GİRİŞ

Eğitim öğretim sürecinde ailenin sürece dahil olmasının gerek öğretmen ve okul yöneticileri gerekse öğrenci ve aileler için çeşitli faydalarının olduğu bilinmektedir. Bu faydalardan bazılarını Oktay ve arkadaşları, (2006) aile katılımıyla ebeveynlerin öğretmene olan desteğinin arttığı, öğretmen-ebeveyn iş birliğiyle öğretmenlerde iş tatmininin arttığı, ailelerle olan iletişimi pozitif yönde etkilediği, öğrencinin neye ihtiyaç duyduğunun daha iyi tespit edildiği, okulda yaşanan sorunların etkin bir şekilde çözüldüğü, öğretmence eğitim öğretime ayrılan sürenin hem kalitesinin hem de süresinin arttığı şeklinde sıralamaktadır. Aile katılımı; öğrencilerin akademik başarılarını ve kişisel gelişimlerini desteklemek, ebeveynlerin öğretmen ve okul yöneticisi gibi eğitimin paydaşlarıyla aktif bir şekilde iletişim kurmalarını sağlamak, öğrenciye farklı beceriler kazandırmak, okul içinde veya dışında yapılan etkinliklere gönüllü bir şekilde katılımı sağlamak, kamu kaynaklarının eğitim öğretim sürecinde etkin bir şekilde kullanılmasına yönelik çeşitli ortaklıklar oluşturmak için etkinliklerden oluşan sistematik ve sürekli bir yaklaşım (Ahioğlu Lindberg, 2014) olarak tanımlanmaktadır. Aile katımlı etkinliklere katılan ebeveynlerin katılmayanlara göre okulun sunduğu eğitime, öğretmene, okul yöneticilerine ve okulun diğer paydaşlarına daha pozitif yaklaşım sergiledikleri bilinmektedir (Herman & Yeh, 1980; Jones & White, 2000). Aile katımlı etkinliklerinin öğrencilerin derse karşı tutumlarını, motivasyonlarını ve akademik başarılarını olumlu yönde etkilediği bilinmektedir (Demir, 2022). Ancak aile katılımının olumlu özelliklerine rağmen bu etkinliklerin etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi önünde birtakım engeller bulunmaktadır. Bunlar genel olarak “aileden kaynaklanan engeller” ve “okuldan kaynaklanan engeller” olarak sınıflandırılmaktadır (Christenson, 2004; Ersoy, 2020). Özellikle “okuldan kaynaklanan engeller” arasında aile katılım etkinliklerine yönelik öğretmen ve yöneticilerin olumlu tutuma sahip olmamaları bu etkinliklerin etkin bir şekilde gerçekleştirilmesi önünde bir bariyer oluşturmaktadır (Akt. Demir, 2021a). Bir diğer çalışmada genelde öğretmenlerin özelde ise sosyal bilgiler öğretmenlerinin aile katımlı etkinliklere karşı pek olumlu tutum sergilemedikleri vurgulanmıştır (Demir, 2021b).

Öğretmen adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarının belirlenmesi ve öğretmenliğe başlamadan önce varsa olumsuz tutumlarının iyileştirilmesi için çeşitli çalışmaların yapılması önem taşımaktadır. Tutum kavramı, “bireyin herhangi bir uyarıcı karşısında olumlu veya olumsuz tepki gösterme eğilimi” (Yılmaz & Demir, 2014, s. 1707) olarak tanımlanabilir. Özellikle olumsuz tepki gösteren bireylerin belirlenerek iyileştirici çalışmaların yapılmasının aile katılımı önündeki bariyerlerin kaldırılmasına katkı sağlayacağı öngörülebilir. Nitekim ilgili

çalışmalardan biri olan Polat, Aydın ve Akarsu (2021) tarafından yapılan çalışmada, okul öncesi öğretmen adaylarının aile katılımına dair engel algıları ile aile katılımına dair tutumları arasında negatif yönlü düşük düzeyli anlamlı bir ilişkinin olduğu ortaya konulmuştur.

Alan yazınında aile katılımıyla ilgili okulöncesi eğitimi başta olmak üzere farklı disiplinlerce çok sayıda çalışmanın yapıldığı görülmektedir (Ardakoç, 2020; Demir, 2023a, 2023b; Günay Bilaloğlu & Aktaş Arnas, 2019; Toran, & Özgen, 2018). Ancak Türkçe eğitimi alanında aile katılımıyla ilgili kaynaklar araştırıldığında yeterli çalışmaların olmadığını söylemek yerinde olacaktır. Nitekim Türkçe öğretimi alanında sadece bir çalışmaya rastlanmıştır. Demir (2021c) tarafından yapılan söz konusu çalışmada Türkçe öğretiminde aile katılımının önemi, amacı, Türkçe öğretiminde aile katılımı önündeki engeller ve çözüm önerileri gibi konular üzerinde durulmuştur. Bu araştırmanın amacı ise Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarını belirlemek ve çeşitli değişkenlere (cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, aile tipi, anne ebeveynlik türü ve baba ebeveynlik türü) göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini incelemektir. Bu doğrultuda araştırmanın problem durumu şu şekilde oluşturulmuştur: “Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarını ne düzeydedir ve söz konusu tutumları cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, aile tipi, anne ebeveynlik türü ve baba ebeveynlik türüne göre anlamlı farklılık göstermekte midir?” Bu problem durumu kapsamında aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

1. “Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları ne düzeydedir?”
2. “Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?”
3. “Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?”
4. “Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?”
5. “Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları anne eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?”
6. “Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları baba eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?”
7. “Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları aile tipi değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?”
8. “Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları anne ebeveynlik türü göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?”
9. “Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları baba ebeveynlik türü göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?”

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarını belirlemek ve çeşitli değişkenlere göre farklılık durumunu ortaya koymak için mevcut araştırmada tarama deseni tercih edilmiştir. Tarama deseniyle, çok sayıda ögeden oluşan evren hakkında genel anlamda bir yargıya veya sonuca varabilmek amacıyla evrenin bütünü veya evrenden alınan bir grup, örnek yahut örneklem üzerinde gerçekleştirilen nicel araştırma süreçleridir (Creswell, 2019; Karasar, 2011).

2.2. Evren/Örneklem

Bu araştırmanın hedef/çalışma evrenini, Türkiye'deki devlet üniversitelerinde öğrenim gören Türkçe öğretmeni adayları oluşturmaktadır. Araştırmacıya anlam çıkartıcı istatistiği uygulama imkanı veren olasılığa dayalı örnekleme, örneklemden evrene genelleme yapılırken hata payı istatistiksel olarak ölçülebilir (Akt., Balcı, 2015). Dolayısıyla örneklem seçiminde olasılığa dayalı örnekleme türlerinden basit örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Örneklemin evreni temsil etme gücünün yüksek olduğu olasılığa dayalı/seçkisiz örnekleme yöntemlerinden basit örnekleme yönteminde, evrendeki tüm birimler örneğe seçilmek için eşit ve bağımsız bir şansa sahipken bir bireyin seçimi diğer bireylerin seçimini etkilememektedir (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2016). Araştırmanın örneklemini 2022-2023 akademik yılı güz döneminde Kilis'teki bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 150 Türkçe öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Örneklemin 115'i (%76,7) kadın, 35'i (%23,3) erkek öğretmen adayından oluşmaktadır. Örnekleme dair bazı demografik özellikler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1 <i>Örnekleme Dair Demografik Özellikler</i>		
Cinsiyet	N	%
Kadın	115	76,7
Erkek	35	23,3
Sınıf Düzeyi	N	%
1. Sınıf	42	28
2. Sınıf	36	24
3. Sınıf	36	24
4. Sınıf	36	24
Yaş Düzeyi	N	%
18-20 yaş	68	45,3
21-22 yaş	51	34
23-24 yaş	15	10
25 ve üstü yaş	16	10,7

2.3. Veri Toplama Araçları

Mevcut araştırmanın veri toplama araçlarını “Kişisel Bilgi Formu” ve “Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği” oluşturmaktadır. Araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu”, Türkçe öğretmeni adaylarının cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, aile tipi, anne ebeveynlik türü ve baba ebeveynlik türüne ilişkin sorulardan oluşmaktadır. Bir diğer ifadeyle örnekleme dair demografik özellikler bu form aracılığıyla elde edilmiştir. Formda yer alan değişkenler ilgili alan yazını kapsamında belirlenmiştir. Bu araştırmanın odak noktası aile katılımı olduğundan bu değişkenler belirlenirken bu odak noktasından hareket edildi. Cinsiyet, yaş ve sosyoekonomik özelliklerin yanı sıra özellikle öğrencilerin ailelerine yönelik ebeveynlik algılarının da aile katılımına ilişkin tutumda farklılık oluşturabileceği öngörüldü ve nitekim analizler sonucundaki anlamlı farklılıklar da bu öngörünün doğruluğunu kanıtlar niteliktedir. Yavuz Güler (2014) tarafından geliştirilen ve beşli likert tipinden oluşan “Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği” ise 25 maddeden oluşmaktadır. Dolayısıyla bu ölçme aracından alınabilecek en düşük puan 25 iken alınabilecek en yüksek puan ise 125’tir. Bu bağlamda Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutum düzeyleri düşük (25-58), orta (59-92) ve yüksek (93-125) olmak üzere üç grupta ele alınmıştır. Ölçek “işbirliğini destekleyici tutumlar (15 madde)” ve “işbirliğini engelleyici tutumlardan (10 madde)” oluşan iki faktörlü bir yapı göstermektedir. “İşbirliğini Destekleyici Tutumlar” alt boyutu için Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .91 iken “İşbirliğini Engelleyici Tutumlar” için ise .89’dur. “Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği”nin toplamı söz konusu olduğunda iç tutarlılık katsayısının .92 olduğu görülmektedir. Açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına göre “İşbirliğini Destekleyici Tutumlar” alt boyutunun toplam varyansın 33.07’sini, “İşbirliğini Engelleyici Tutumlar” alt boyutunun ise 10.54’ünü karşıladığı görülmüştür. Ölçme aracındaki iki faktörün beraber açıkladıkları toplam varyans ise 43.62’dir (Yavuz Güler, 2014). Mevcut araştırma için gerçekleştirilen analiz sonuçlarında ise bu ölçeğin tamamına ait Cronbach alfa değerinin .74 olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla ölçeğin, öğretmen adaylarının aile katılımına dair tutumlarının belirlenmesinde güvenilir ve geçerli ölçmeler yaptığı söylenebilir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında Türkçe öğretmeni adaylarına gerekli bilgiler verilerek katılımın gönüllülük esasına göre olduğu belirtilmiştir. Ardından “Kişisel Bilgi Formu” ile birlikte “Aile Katılımına Yönelik Tutum Ölçeği” Türkçe öğretmeni adaylarına uygulanmıştır. Uygulama öncesinde öğretmen adaylarına “Kişisel Bilgi Formu”nda yer alan aile tipi ve ebeveynlik türü

ile ilgili bilgi verilmiştir. Ortalama 15 dakikalık bir sürede doldurulan ölçek formlarından toplanan veriler SPSS 21.00 programına aktarılmış ve bu program aracılığıyla veriler analiz edilmiştir. Analiz sürecinde ilk adım verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığının ve varyansların homojenlik gösterip göstermediğinin tespiti olmuştur. Bu incelemede verilerin normal dağılıma sahip olduğu (Kolmogorov-Smirnov anlamlılık değeri= .200 >.50) belirlenmiş ve dolayısıyla istatistiksel analizlerde parametrik testler yapılmıştır. Diğer bir ifadeyle verilerin analizinde “tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” ve “bağımsız örneklem için t-testi” yapılırken farkların kaynağının belirlenmesinde ise “Tukey testi” yapılmıştır. Bunlara ilaveten analizlerde standart sapma, frekans, yüzdelik ve ortalama değerler de bulunmuştur. Tüm analizlerde anlamlılık düzeyi olarak $p < .05$ temel alınmıştır.

3. BULGULAR

Mevcut araştırmanın bulguları; Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarını belirlemek ve söz konusu tutumlarının cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, anne ve baba eğitim düzeyi, aile tipi, anne ve baba ebeveynlik türüne göre anlamlı bir farklılığa sahip olup olmadığını ortaya koyan istatistiksel verilerden oluşmaktadır.

3.1. Birinci Alt Problemden Elde Edilen Bulgular

Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutum düzeylerini gösteren sonuçlara Tablo 2’de yer verilmiştir. Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya dahil olan Türkçe öğretmeni adaylarının %1.3’ünün düşük, %44.7’sinin orta, %54’ünün ise aile katılımına ilişkin yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip olduğu görülmektedir. Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarının ortalaması ise $\bar{X}=93.76$ ’dır. Bu bulgu, Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarının yüksek düzeyde olumlu olduğunu göstermektedir.

Tablo 2

Aile Katılımına İlişkin Tutum Düzeyleri

Düzye	Aralık	n	%
Düşük	(25-58)	2	1,3
Orta	(59-92)	67	44,7
Yüksek	(93-125)	81	54
Toplam	(25-125)	150	100

$n=150$; $\bar{X}=93.76$; $ss=13.9$

3.2. İkinci Alt Problemden Elde Edilen Bulgular

Türkçe öğretmeni adaylarının cinsiyete göre aile katılımına ilişkin tutumlarının anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için “t-testi” yapılmıştır. İlgili analiz sonuçlarına Tablo

3'te yer verilmiştir. Varyans analizi yapılmadan önce “Levene testi” yapılarak varyansların homojenliği test edilmiş ve varyansların homojenlik gösterdiği belirlenmiştir ($p = .617, p > .05$).

Tablo 3
Cinsiyete Göre Aile Katılım Tutumları

Cinsiyet	n	\bar{X}	Std. sapma	T	p
Kız	115	93.2	14.3		
Erkek	35	95.5	12.5	-.865	.388

Tablo 3'te cinsiyete göre Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları değerlendirildiğinde ortalama puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır ($t_{148} = -.865, p > .05$). Ulaşılan bulgulara göre cinsiyetin, Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarını farklılaştıran bir faktör olmadığı anlaşılmaktadır.

3.3. Üçüncü Alt Problemden Elde Edilen Bulgular

Türkçe öğretmeni adaylarının yaş düzeyi değişkenine göre aile katılımına ilişkin tutumlarının anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için “tek yönlü varyans analizi (One-Way Anova)” yapılmış ve ilgili analiz sonuçlarına Tablo 4'te yer verilmiştir. Varyans analizinden yapılmadan öncelikle “Levene testi” yapılarak varyansların homojenliği test edilmiş ve varyansların homojenlik gösterdiği belirlenmiştir ($p = .915, p > .05$).

Tablo 4
Yaşa Göre Aile Katılımı Tutumları

Yaşa	n	\bar{X}	Std. sapma	Sd	F	p
18-20 yaş (A)	68	91.5	15.5			
21-22 yaş (B)	51	95.7	12.3	3/146	1.179	.320
23-24 yaş (C)	15	96.5	12.1			
25 ve üstü yaş (D)	16	94.8	12.7			

Tablo 4'te yaş değişkenine göre Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları değerlendirildiğinde ortalama puanlar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır ($F_{146} = 1.179, p > .05$). Ulaşılan bulgulara göre yaşın, Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarını farklılaştıran bir faktör olmadığı anlaşılmaktadır.

3.4. Dördüncü Alt Problemden Elde Edilen Bulgular

Türkçe öğretmeni adaylarının sınıf düzeyi değişkenine göre aile katılımına ilişkin tutumlarının anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için “tek yönlü varyans analizi (One-Way Anova)” yapılmış ve ilgili sonuçlara Tablo 5'te yer verilmiştir. Öncelikle “Levene testi” yapılarak varyansların homojenliği test edilerek varyansların homojenlik gösterdiği belirlenmiştir ($p = .843, p > .05$).

Tablo 5
Sınıf Düzeyine Göre Aile Katılımı Tutumları

Sınıf Düzeyi	n	\bar{X}	Std. sapma	Sd	F	p
1.Sınıf (A)	42	88.2	14.9			
2. Sınıf (B)	36	95.4	14.1	3/146	3.700	.013
3. Sınıf (C)	36	94.4	11.9			
4. Sınıf (D)	36	97.9	12.8			

Tablo 5’te sınıf düzeyine göre Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumların ait ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu anlaşılmaktadır ($F_{146}=3.700$, $p<.05$). Ortalamalar arasında oluşan farklılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için çoklu karşılaştırma testlerinden biri olan “Post Hoc Tukey testi” yapılmıştır.

Tablo 6
Aile Katılımı Tutumu ile Sınıf Düzeyinin Karşılaştırılması

Sınıf Düzeyi		Ort. fark.	Std. sapma	p
1. Sınıf	2. Sınıf	-7.23	3.07	.092
	3. Sınıf	-6.15	3.07	.194
	4. Sınıf	-9.73	3.07	.010*
2. Sınıf	1. Sınıf	7.23	3.07	.092
	3. Sınıf	1.08	3.19	.987
	4. Sınıf	-2.50	3.19	.862
3. Sınıf	1. Sınıf	6.15	3.07	.194
	2. Sınıf	-1.08	3.19	.987
	4. Sınıf	-3.58	3.19	.676
4. Sınıf	1. Sınıf	9.73	3.07	.010*
	2. Sınıf	2.50	3.19	.862
	3. Sınıf	3.58	3.19	.676

* $p<.05$

Yapılan analizlerde birinci sınıftaki öğretmen adayları ile dördüncü sınıftaki öğretmen adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir (Tablo 6). Ortalama farklar ve aritmetik ortalamalar birlikte değerlendirildiğinde Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarının dördüncü sınıf düzeyinde bulunan öğretmen adaylarının lehine olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgulara göre sınıf düzeyi değişkeninin, Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları arasında farklılık oluşturduğu söylenebilir.

3.5. Beşinci Alt Problemden Elde Edilen Bulgular

Türkçe öğretmeni adaylarının anne eğitim düzeyine göre aile katılımına ilişkin tutumlarının anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için “tek yönlü varyans analizi (One-Way Anova)” yapılmıştır. Ulaşılan sonuçlar Tablo 7’de bulunmaktadır. Varyans analizinden öncesinde “Levene testi” yapılarak varyansların homojenliği test edilmiş ve varyansların homojenlik gösterdiği belirlenmiştir ($p=.615$, $p>.05$).

Tablo 7.
Anne Eğitim Düzeyine Göre Aile Katılımı Tutumları

Anne Eğitim Düzeyi	n	\bar{X}	Std. sapma	Sd	F	p
Bir okuldan mezun olmayan (A)	29	85.2	12.9			
İlkokul mezunu (B)	71	92.9	13.1			
Ortaokul mezunu (C)	29	97.3	12.7	4/145	7.479	.000
Lise mezunu (D)	13	100.8	9.7			
Lisans mezunu (E)	8	108.4	15.1			

Tablo 7’de anne eğitim düzeyine göre Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları incelendiğinde ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu anlaşılmaktadır ($F_{145}=7.479, p<.05$). Ortalamalar arasındaki farklılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için çoklu karşılaştırma testlerinden biri olan “Post Hoc Tukey testi” yapılmıştır.

Tablo 8

Aile Katılımı Tutumu İle Anne Eğitim Düzeyinin Karşılaştırılması

Anne Eğitim Düzeyi		Ort. fark.	Std. sapma	p
Bir okuldan mezun olmayan	İlkokul mezunu	-7.68	2.82	.056
	Ortaokul mezunu	-12.17	3.37	.004*
	Lise mezunu	-15.67	4.28	.003*
	Lisans mezunu	-23.20	5.12	.000*
İlkokul mezunu	Bir okuldan mezun olmayan	7.68	2.82	.056
	Ortaokul mezunu	-4.48	2.82	.509
	Lise mezunu	-7.98	3.87	.242
	Lisans mezunu	-15.51	4.78	.013*
Ortaokul mezunu	Bir okuldan mezun olmayan	12.17	3.37	.004*
	İlkokul mezunu	4.48	2.82	.509
	Lise mezunu	-3.50	4.28	.925
	Lisans mezunu	-11.03	5.12	.204
Lise mezunu	Bir okuldan mezun olmayan	15.67	4.28	.003*
	İlkokul mezunu	7.98	3.87	.242
	Ortaokul mezunu	3.50	4.28	.925
	Lisans mezunu	-7.52	5.76	.689
Lisans mezunu	Bir okuldan mezun olmayan	23.20	5.12	.000*
	İlkokul mezunu	15.51	4.78	.013*
	Ortaokul mezunu	11.03	5.12	.204
	Lise mezunu	7.52	5.76	.689

* $p<.05$

Yapılan analizlerde öğretmen adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları anne eğitim düzeyi lisans, lise, ortaokul ve ilkokul ile bir okuldan mezun olmayanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa sahip olduğu belirlenmiştir. Yine öğretmen adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarının anne eğitim düzeyi lisans mezunu olanlar ile ilkokul olanlar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa sahip olduğu belirlenmiştir (Tablo 8). Ortalama farklar ve aritmetik ortalamalar birlikte değerlendirildiğinde anne eğitim düzeyi arttıkça Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarının da genel anlamda pozitif yönlü arttığı anlaşılmaktadır. Bu bulgulara göre anne eğitim düzeyinin Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları arasında farklılık oluşturduğu söylenebilir.

3.6. Altıncı Alt Problemden Elde Edilen Bulgular

Türkçe öğretmeni adaylarının baba eğitim düzeyine göre aile katılımına ilişkin tutumlarının anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için “tek yönlü varyans analizi (One-Way Anova)” yapılarak ulaşılan sonuçlara Tablo 9’da yer verilmiştir. Varyans analizinin öncesinde “Levene testi” yapılarak varyansların homojenliği test edilmiş ve varyansların homojenlik gösterdiği belirlenmiştir ($p = .020, p < .05$).

Tablo 9

Baba Eğitim Düzeyine Göre Aile Katılımı Tutumları

Baba Eğitim Düzeyi	n	\bar{X}	Std. sapma	Sd	F	<i>p</i>
Bir okuldan mezun olmayan (A)	12	90.8	13.1			
İlkokul mezunu (B)	56	93.2	16.7			
Ortaokul mezunu (C)	32	95.1	10.1	4/145	1.376	.245
Lise mezunu (D)	33	91.2	10.3			
Lisans mezunu (E)	17	100.1	15.3			

Tablo 9’a göre baba eğitim düzeyine göre Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları değerlendirildiğinde ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır ($F_{145}=1.376, p > .05$). Bu bulgulara göre baba eğitim düzeyinin, Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları arasında farklılık oluşturmayan bir faktör olduğu söylenebilir.

3.7. Yedinci Alt Problemden Elde Edilen Bulgular

Türkçe öğretmeni adaylarının aile tipi değişkenine göre aile katılımına ilişkin tutumlarının anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için “t-testi” yapılarak ulaşılan sonuçlara Tablo 10’da yer verilmiştir. Varyans analizi öncesinde “Levene testi” yapılarak varyansların homojenliği test edilmiş, varyansların homojenlik gösterdiği tespit edilmiştir ($p = .513, p > .05$).

Tablo 10

Aile Tipi Değişkenine Göre Aile Katılım Tutumları

Aile Tipi	n	\bar{X}	Std. Sapma	T	<i>p</i>
Çekirdek aile	98	93.8	14.7		
Geniş aile	52	93.7	12.4	.068	.946

Tablo 10’daki aile tipi değişkenine göre Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları değerlendirildiğinde ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı anlaşılmaktadır ($t_{148}=.068, p > .05$). Bu bulgulara göre aile tipinin, Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları arasında farklılık oluşturmayan bir faktör olduğu söylenebilir.

3.8. Sekizinci Alt Problemden Elde Edilen Bulgular

Türkçe öğretmeni adaylarının anne ebeveynlik türüne göre aile katılımına ilişkin tutumlarının anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için “tek yönlü varyans analizi (One-Way Anova)” yapılmış ve elde edilen sonuçlara Tablo 11’de yer verilmiştir. Varyans analizi öncesinde “Levene testi” yapılarak varyansların homojenliği test edilmiş ve varyansların homojenlik gösterdiği belirlenmiştir ($p = .615, p > .05$).

Tablo 11

Anne Ebeveynlik Türüne Göre Aile Katılımı Tutumları

Anne Ebeveynlik Türü	n	\bar{X}	Std. sapma	sd	F	p
İhmalkâr ebeveynlik (A)	9	111.7	10.6			
Otoriter ebeveynlik (B)	19	103.2	10.9			
İzin verici ebeveynlik (C)	10	95.2	16.2	5/144	10.190	.000
Demokratik ebeveynlik (D)	64	93.3	11.1			
İçgüdüsel ebeveynlik (E)	25	90.1	11.1			
Helikopter ebeveynlik (F)	23	83.2	15.1			

Tablo 11’de anne ebeveynlik türüne göre Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları değerlendirildiğinde ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu anlaşılmaktadır ($F_{144}=10.190, p < .05$). Ortalamalar arasındaki farklılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için çoklu karşılaştırma testlerinden biri olan “Post Hoc Tukey testi” yapılmıştır.

Tablo 12

Aile Katılımı Tutumu ile Anne Eğitim Düzeyinin Karşılaştırılması

Anne Ebeveynlik Türü		Ort. fark.	Std. sapma	p
İhmalkâr ebeveynlik	Otoriter ebeveynlik	8.51	4.92	.514
	İzin verici ebeveynlik	16.57	5.58	.040*
	Demokratik ebeveynlik	18.40	4.32	.001*
	İçgüdüsel ebeveynlik	21.65	4.72	.000*
	Helikopter ebeveynlik	28.51	4.78	.000*
Otoriter ebeveynlik	İhmalkâr ebeveynlik	-8.51	4.92	.514
	İzin verici ebeveynlik	8.06	4.75	.536
	Demokratik ebeveynlik	9.88	3.17	.027*
	İçgüdüsel ebeveynlik	13.14	3.70	.007*
	Helikopter ebeveynlik	20.00	3.76	.000*
İzin verici ebeveynlik	İhmalkâr ebeveynlik	-16.57	5.58	.040*
	Otoriter ebeveynlik	-8.06	4.75	.536
	Demokratik ebeveynlik	1.82	4.13	.998
	İçgüdüsel ebeveynlik	5.08	4.55	.874
	Helikopter ebeveynlik	11.93	4.60	.106
Demokratik ebeveynlik	İhmalkâr ebeveynlik	-18.40	4.32	.001*
	Otoriter ebeveynlik	-9.88	3.17	.027*
	İzin verici ebeveynlik	-1.82	4.13	.998
	İçgüdüsel ebeveynlik	3.25	2.86	.866
	Helikopter ebeveynlik	10.11	2.95	.010*
İçgüdüsel ebeveynlik	İhmalkâr ebeveynlik	-21.65	4.72	.000*
	Otoriter ebeveynlik	-13.14	3.70	.007*
	İzin verici ebeveynlik	-5.08	4.55	.874
	Demokratik ebeveynlik	-3.25	2.86	.866
	Helikopter ebeveynlik	6.85	3.51	.375

Helikopter ebeveynlik	İhmalkâr ebeveynlik	-28.51	4.78	.000*
	Otoriter ebeveynlik	-20.00	3.76	.000*
	İzin verici ebeveynlik	-11.93	4.60	.106
	Demokratik ebeveynlik	-10.11	2.95	.010*
	İçgüdüsel ebeveynlik	-6.85	3.51	.375

Yapılan analizlerde anneleri ihmalkar ebeveynlik türüne sahip öğretmen adayları ile anneleri izin verici, demokratik, içgüdüsel ve helikopter ebeveynlik türüne sahip olan öğretmen adayları arasında anneleri ihmalkar ebeveynlik türüne sahip öğretmen adaylarının tutumları lehine; anneleri otoriter ebeveynlik türüne sahip öğretmen adayları ile anneleri demokratik, içgüdüsel ve helikopter ebeveynlik türüne sahip olan öğretmen adayları arasında anneleri otoriter ebeveynlik türüne sahip öğretmen adaylarının tutumları lehine olduğu belirlenmiştir. Yine anneleri demokratik ebeveynlik türüne sahip öğretmen adayları ile anneleri helikopter ebeveynlik türüne sahip olan öğretmen adayları arasında anneleri demokratik ebeveynlik türüne sahip öğretmen adaylarının tutumları lehine olduğu tespit edilmiştir (Tablo 12). Bu bulgulara göre anne ebeveynlik türü değişkeninin Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları arasında farklılık oluşturduğu söylenebilir.

3.9. Dokuzuncu Alt Problemden Elde Edilen Bulgular

Türkçe öğretmeni adaylarının baba ebeveynlik türüne göre aile katılımına ilişkin tutumlarının anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığının tespiti için “tek yönlü varyans analizi (One-Way Anova)” yapılmıştır. Ulaşılan sonuçlara Tablo 13’te yer verilmiştir. Varyans analizi öncesinde “Levene testi” yapılarak varyansların homojenliği test edilmiş ve varyansların homojenlik gösterdiği belirlenmiştir ($p = .438, p > .05$).

Tablo 13

Baba Ebeveynlik Türüne Göre Aile Katılımı Tutumları

Baba Ebeveynlik Türü	n	\bar{X}	Std. sapma	Sd	F	p
İhmalkâr ebeveynlik (A)	11	104.4	9.4			
Otoriter ebeveynlik (B)	30	94.8	15.5			
Demokratik ebeveynlik (D)	67	94.2	13.5	5/144	3.124	.010
İçgüdüsel ebeveynlik (E)	23	92.8	11.6			
Helikopter ebeveynlik (F)	8	86.8	17.7			
İzin verici ebeveynlik (C)	11	83.7	8.8			

Tablo 13’te baba ebeveynlik türüne göre Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları değerlendirildiğinde ortalamalar arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu anlaşılmaktadır ($F_{144}=3.124, p < .05$). Ortalamalar arasındaki farklılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için çoklu karşılaştırma testlerinden biri olan “Post Hoc Tukey testi” yapılmıştır.

Tablo 14

Aile Katılımı Tutumu ile Baba Ebeveynlik Türünün Karşılaştırılması

Baba Ebeveynlik Türü		Ort. fark.	Std. sapma	p
İhmalkâr ebeveynlik	Otoriter ebeveynlik	9.58	4.73	.334
	Demokratik ebeveynlik	10.15	4.37	.192
	İçgüdüsel ebeveynlik	11.62	4.92	.177
	Helikopter ebeveynlik	17.57	6.24	.061
	İzin verici ebeveynlik	20.72	5.73	.005*
Otoriter ebeveynlik	İhmalkâr ebeveynlik	-9.58	4.73	.334
	Demokratik ebeveynlik	0.56	2.95	.999
	İçgüdüsel ebeveynlik	2.04	3.72	.994
	Helikopter ebeveynlik	7.99	5.34	.668
	İzin verici ebeveynlik	11.13	4.73	.181
Demokratik ebeveynlik	İhmalkâr ebeveynlik	-10.15	4.37	.192
	Otoriter ebeveynlik	-0.56	2.95	.999
	İçgüdüsel ebeveynlik	1.47	3.24	.998
	Helikopter ebeveynlik	7.42	5.02	.680
	İzin verici ebeveynlik	10.57	4.37	.157
İçgüdüsel ebeveynlik	İhmalkâr ebeveynlik	-11.62	4.92	.177
	Otoriter ebeveynlik	-2.04	3.72	.994
	Demokratik ebeveynlik	-1.47	3.24	.998
	Helikopter ebeveynlik	5.95	5.51	.889
	İzin verici ebeveynlik	9.09	4.92	.439
Helikopter ebeveynlik	İhmalkâr ebeveynlik	-17.57	6.24	.061
	Otoriter ebeveynlik	-7.99	5.34	.668
	Demokratik ebeveynlik	-7.42	5.02	.680
	İçgüdüsel ebeveynlik	-5.95	5.51	.889
	İzin verici ebeveynlik	3.14	6.24	.996
İzin verici ebeveynlik	İhmalkâr ebeveynlik	-20.72	5.73	.005*
	Otoriter ebeveynlik	-11.13	4.73	.181
	Demokratik ebeveynlik	-10.57	4.37	.157
	İçgüdüsel ebeveynlik	-9.09	4.92	.439
	Helikopter ebeveynlik	-3.14	6.24	.996

Yapılan analizlerde babaları ihmalkâr ebeveynlik türüne sahip öğretmen adayları ile babaları izin verici ebeveynlik türüne sahip öğretmen adayları arasında babaları ihmalkâr ebeveynlik türüne sahip öğretmen adaylarının tutumları lehine olduğu belirlenmiştir (Tablo 14). Bu bulgulara göre baba ebeveynlik türü değişkeninin Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları arasında farklılık oluşturduğu söylenebilir.

4. SONUÇ ve TARTIŞMA

Mevcut araştırmada Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları belirlenmiş ve söz konusu tutumlarının cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, anne ve baba eğitim düzeyi, aile tipi, anne ve baba ebeveynlik türleri değişkenlerine göre istatistiksel bakımından anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Yapılan analizlerde Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarında cinsiyet, yaş, baba eğitim düzeyi ve aile tipi değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiş ancak sınıf düzeyi, anne eğitim düzeyi, anne ebeveynlik türü ve baba ebeveynlik türü değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Alan yazınında öğretmen adayların aile katılımına ilişkin

tutumlarının incelendiği araştırmalar irdelendiğinde Polat ve arkadaşları (2021) tarafından yapılan çalışmada Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde okul öncesi üçüncü ve dördüncü sınıflardaki öğretmen adaylarının aile katılımına ilişkin tutum ortalamalarının $\bar{X}=76.82$ olduğu dolayısıyla aile katılımına ilişkin tutumlarının orta düzeyde olduğu ortaya konulmuştur. Bu bulguya göre bu gruptaki okul öncesi öğretmeni adaylarının tutumlarının Türkçe öğretmeni adaylarının tutumlarına ($\bar{X}=93.76$) göre düşük olduğu söylenebilir. Bununla birlikte Yaşar Ekici'nin (2016) yapmış olduğu çalışmada okul öncesi öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutum ortalamalarının $\bar{X}=100.49$ olduğu, rehberlik psikolojik danışmanlık öğretmeni adaylarının $\bar{X}=98.55$, İngilizce öğretmeni adaylarının ise $\bar{X}=91.58$ olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarının okul öncesi ve rehberlik psikolojik danışmanlık öğretmeni adaylarına göre düşük, İngilizce öğretmeni adaylarının tutumlarına göre ise yüksek düzeyde olduğu söylenebilir. İngilizce ve Türkçe öğretmeni adaylarının tutumuna göre okul öncesi ve rehberlik psikolojik danışmanlık öğretmeni adaylarının tutumlarının daha iyi düzeyde olması Yaşar Ekici'ye (2016, s.1077) göre "öğrenim gördükleri bölümün doğası gereği ailelerle daha fazla birlikte çalışma durumlarının söz konusu olmasıyla açıklanabilir. Elde edilen bu sonuç, bu bölümlerde öğrenim gören öğretmen adaylarının aile katılımının önemiyle ilgili duyarlılıklarının yüksek olması ile de açıklanabilir." Benzer bir sonuç Polat ve arkadaşları (2021) tarafından da tespit edilmiştir. Buna göre okul öncesi eğitimi alan öğretmen adayları ile almayanlar arasında aile katılımına ilişkin tutumları arasında istatistiksel anlamda bir farklılığın olduğu, söz konusu farklılığın ise okul öncesi eğitimi alan öğretmen adaylarının lehine olduğu belirtilmiştir. Ayrıca gerek mevcut araştırmada gerekse Polat ve arkadaşları (2021) ile Yaşar Ekici (2016) tarafından yapılan çalışmalarda veri toplama aracı olarak Yavuz Güler'in (2014) geliştirmiş olduğu ölçme aracı kullanılmıştır. Dolayısıyla ölçme aracının değişmezliği dikkate alındığında öğretmen adaylarının tutumları arasındaki farklılık üzerinde zaman, olgunlaşma gibi faktörlerin yanı sıra anne ve baba eğitim düzeyi, sınıf düzeyi, anne ve baba ebeveynlik türü gibi değişkenlerin belirleyici olduğu söylenebilir.

Mevcut araştırmada Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları anne ve baba eğitim düzeylerine göre de değerlendirilmiş ve babanın eğitim düzeyine göre istatistiksel anlamda bir farklılık belirlenmemiştir. Ancak Polat ve arkadaşları (2021) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarının babanın eğitim düzeyine göre istatistiksel anlamda farklılık gösterdiği ve farkın babası üniversite mezunu olan öğretmen adayları ile babası ilkökul mezunu ve altı olan öğretmen adayları arasında babası

üniversite mezunu olan öğretmen adaylarının lehine olduğu belirlenmiştir. Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları anne eğitim düzeyi değişkenine göre incelendiğinde ise anne eğitim düzeyi lisans, lise, ortaokul ve ilkokul ile bir okuldan mezun olmayanlar arasında istatistiksel anlamlı bir farklılığın olduğu ve bu farkın anne eğitim düzeyi lisans, lise, ortaokul ve ilkokul mezunu olan öğretmen adaylarının lehine olduğu belirlenmiştir. Yine öğretmen adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarının anne eğitim düzeyi lisans ile ilkokul olanlar arasında istatistiksel anlamda farklılık gösterdiği ve bu farkın anneleri lisans mezunu olan öğretmen adaylarının lehine olduğu belirlenmiştir. Polat ve arkadaşlarının (2021) yaptığı çalışmada ise okul öncesi öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarının anne eğitimine göre istatistiksel anlamda herhangi bir farklılık göstermediği belirtilmiştir. Dolayısıyla mevcut çalışma ile Polat ve arkadaşları (2021) tarafından yapılan çalışma bulgularının bu yönüyle ayrıştığı görülmektedir.

Mevcut araştırmada Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları arasında sınıf düzeyi değişkeninin farklılık oluşturduğu ve birinci sınıf ile dördüncü sınıflardaki öğretmen adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu, söz konusu farklılığın dördüncü sınıf lehine olduğu belirlenmiştir. Alan yazınında sınıf düzeyine göre öğretmen adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarının incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Benzer durum anne ve baba ebeveynlik türü değişkenleri için de söylenebilir. Ancak Aydoğdu ve Dilekmen'in (2016, s. 570) belirttiği gibi "çocukların ailelerinden gördükleri tutumlar onların kişiliklerine, benlik algılarına ve çevresindeki insanlarla olan ilişkilerine etki etmektedir. Anne ve babalar tutum ve davranışlarıyla çocuklarını duyarlı, ilgili, sorumlu, mutlu veya kaygısız, sorumsuz ve mutsuz bireyler haline getirebilmektedirler." Dolayısıyla öğretmen adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları üzerinde ebeveynlik türünün etkili olabileceği göz önünde bulundurulmuştur. Bununla birlikte mevcut araştırmada babaları ihmalkâr ebeveynlik türüne sahip öğretmen adayları ile babaları izin verici ebeveynlik türüne sahip öğretmen adayları arasında istatistiksel anlamda farklılık olduğu ve bu farkın babaları ihmalkâr ebeveynlik türüne sahip öğretmen adaylarının lehine olduğu belirlenmiştir. Ayrıca anneleri ihmalkâr ebeveynlik türüne sahip öğretmen adayları ile anneleri izin verici, demokratik, içgüdüsel ve helikopter ebeveynlik türüne sahip olan öğretmen adayları arasında da istatistiksel anlamda farklılık olduğu ve bu farkın anneleri ihmalkâr ebeveynlik türüne sahip öğretmen adaylarının lehine olduğu; anneleri otoriter ebeveynlik türüne sahip öğretmen adayları ile anneleri demokratik, içgüdüsel ve helikopter ebeveynlik türüne sahip olan öğretmen adayları arasında da istatistiksel anlamda farklılık olduğu ve bu

farkın anneleri otoriter ebeveynlik türüne sahip öğretmen adaylarının tutumları lehine olduğu; anneleri demokratik ebeveynlik türüne sahip öğretmen adayları ile anneleri helikopter ebeveynlik türüne sahip olan öğretmen adayları arasında da istatistiksel anlamda farklılık olduğu ve bu farkın anneleri demokratik ebeveynlik türüne sahip öğretmen adaylarının tutumları lehine olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Başka bir ifadeyle Türkçe öğretmeni adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarının ebeveynlik stillerine göre incelendiğinde aritmetik ortalamalar ve ortalama farklar dikkate alındığında anne ve babaları ihmalkâr ve otoriter olan öğretmen adaylarının aile katılımına ilişkin tutumlarının daha yüksek olması araştırmanın ilginç ve araştırılması gereken sonuçlarından birisi olarak dikkat çekmektedir. Araştırmada ulaşılan bulgular ışığında şunlar önerilebilir:

- Mevcut çalışmada kullanılan değişkenlerin yanı sıra öğretmen adaylarının aile katılımına ilişkin tutumları arasında farklılık oluşturabilecek başka değişkenlerin de dahil edildiği çalışmalar yapılabilir.
- Mevcut araştırmada ulaşılan sonuçların değerlendirilebileceği nitel ya da karma yöntemli araştırmalar yapılabilir. Böylelikle yapılacak farklı çalışmaların sonuçlarıyla mevcut çalışmaların sonuçları da anlam kazanacaktır.
- Aile katılımının genelde öğretmen adayları özelde Türkçe öğretmeni adaylarının dil becerileri üzerindeki etkisinin ya da farklılığının ölçüldüğü araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Ahioğlu-Lindberg, E. N. (2014). Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin aile katılımı ile ilgili görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(4), 1339-1361.
- Anlar, A. (2011). *İlköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler ile Türkçe dersine yönelik tutumları ve bu derslerdeki başarıları arasındaki ilişki* (Yüksek lisans tezi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kilis). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir. (Tez No. 297944).
- Ardakoç, İ. (2020). Eğitimde veli/ aile katılımı: engeller ve öneriler. *Alanyazın*, 1(2), 75-84. <https://dergipark.org.tr/en/pub/alanyazin/issue/60649/893866> adresinden edinilmiştir.
- Aydoğdu, F. & Dilekmen, M. (2016). Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 569-585. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/befdergi/issue/28762/307860> adresinden edinilmiştir.
- Balcı, A. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma: yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Christenson, S. L. (2004). The family-school partnership: an opportunity to promote the learning competence of all students. *School Psychology Review*, 33(1), 83-104.
- Creswell, J. W. (2019). *Eğitim araştırmaları: nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi* (H. Ekşi, çev.). İstanbul: Edam.
- Demir, S. (2021c). Türkçe öğretiminde aile katılımı. (Ed. Ş. Koca & P. Erten), *Eğitim Bilimlerinde Araştırma ve Değerlendirmeler – II* içinde (ss. 397-417). Ankara: Gece Kitaplığı.
- Demir, Y. (2021a). *Sosyal bilgiler dersinde veli eşliğinde gerçekleştirilen inceleme gezilerinin etkililiği* (Doktora tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> adresinden edinilmiştir. (Tez No. 676230).
- Demir, Y. (2021b). Sosyal bilgiler öğretiminde aile katılımı. (Ed. Ş. Koca & P. Erten), *Eğitim Bilimlerinde Araştırma ve Değerlendirmeler – II* içinde (ss. 23-42). Ankara: Gece Kitaplığı.
- Demir, Y. (2023a). Parent experiences intended for family-participated field trips carried out with parents within the scope of social studies course. *Educational Academic Research*, 48(1), 109-124.
- Demir, Y. (2023b). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin aile katılımlı inceleme gezilerine yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13(1), 188-208. <https://doi.org/10.24315/tred.1019968> adresinden edinilmiştir.
- Demir, Y., & Şenyurt, S. (2022). Sosyal bilgiler dersinde veli eşliğinde gerçekleştirilen inceleme gezilerinin etkililiği. *Millî Eğitim*, 51(236), 3001-3030. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.954370> adresinden edinilmiştir.
- Ersoy, F. (2020). Sosyal bilgiler öğretiminde aile katılımı. (Ed. A. Karaçöp), *Teori ve uygulamalarıyla eğitimde aile katılımı* (ss. 259-294). Ankara: Pegem Akademi.
- Günay Bilaloğlu, R., & Aktaş Arnas, Y. (2019). Okul öncesi eğitimde aile katılımı engelleri ve süreçte karşılaşılan sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3), 804-823. doi: 10.16986/HUJE.2018043536
- Herman, J. L., & Yeh, J. P. (1980). *Some effects of parental involvement in schools*. Los Angeles, CA: University of California Center for the Study of Evaluation.
- Oktay, A., Gürkan, T., Zembat, R., & Polat-Unutkan, Ö. (2006). *Okul öncesi programı uygulama rehberi (ne yapıyorum? neden yapıyorum? nasıl yapmalıyım?)*. İstanbul: Ya-Pa Yayıncılık.
- Polat, Ö., Aydın, E., & Akarsu, N. (2021). Okul öncesi öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumları ile aile katılımına yönelik bariyer algıları arasındaki ilişki. *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 14-27. <https://doi.org/10.29228/mutead.2> adresinden edinilmiştir.

- Toran, M., & Özgen, Z. (2018). Okul öncesi eğitimde aile katılımı: Öğretmenler ne düşünüyor, ne yapıyor?. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi-Journal of Qualitative Research in Education*, 6(3), 229-245. DOI:10.14689/issn.2148-2624.1.6c3s11m
- Yaşar Ekici, F. (2016). Okul öncesi öğretmen adayları ile diğer alanlardaki öğretmen adaylarının aile katılımına yönelik tutumlarının karşılaştırılması. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2(4), 1070-1082. <https://hdl.handle.net/20.500.12436/1404> adresinden edinilmiştir.
- Yavuz Güler, Ç. (2014). Öğretmen adayları için aile katılımına yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 3(2), 213-232. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/buefad/issue/3815/51147> adresinden edinilmiştir.
- Yılmaz, A. & Demir, S. B. (2014). Ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine ve sosyal bilgiler öğretmenine karşı tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 9(2), 1705-1718. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6449> adresinden edinilmiştir.